

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАў БССР

№ 92 (1211)

Серада, 20 лістапада 1957 года

Цана 40 кап.

Нашы вялікія здабыткі

Некалі ў нашай краіне выходзіў часопіс «За рудам» — орган добраахвотнага таварыства «Аўтадор». Людзі старошага пакалення, відаць, памятаць дыскусію, якая аднойчы была распачалася на яго старонках у сувязі з пачаткам індустрыялізацыі краіны. У адным з артыкулаў нейкі аўтар, удліваючы жадлівае бездарожжа, якое дасталося ў спадчыну ад царскага ладу, з самым сур'ёзным выглядам пісаў, што нам патрэбны аўтадары, а не аўтамабілі. Іх і вырабляць лягчэй і рамантаваць не так цяжка. Аўтамабіль-жа досыць складаная машына, якая патрабуе высокай тэхнічнай культуры і глыбкіх, як стон, дарог. Як павінен бы выглядаць такі «транспарт» — і на сённяшні дзень нам цяжка ўявіць. Вядома, тады «гаспадарылі» прапанова, была неўзабаве асмяяна самім жыццём. Пабудаваны Горнаўскі аўтавазод пачаў выпускаць не аўтадары, а сучасныя грузавікі і легкавыя. Потым узнікла ў нашай краіне Сталінаградскі і Харкаўскі трактарбудуўнічыя гіганты, якія штодня адпраўлялі на калгасныя палі сотні перакладных трактараў. І мы патроху пачалі забывацца, як некалі ў захопленні бегалі за першымі трактарамі, што з'явалі справядлівае межы.

Вышадка за аўтадары, які адбыўся каля трыццаці год таму назад, мы ўспомнілі, калі пачулі на радыё хвалеючую навіну пра запук у нашай краіне першага штурчанага спадарожніка Зямлі. Капіталістычны Запад быў ашамалены і разгублены. Дэярку мару чалавецтва — прыкнёне ў касмічную прастору — ажыццявілі не Злучаныя Штаты Амерыкі, што выхаваліся і фанабрацкі сваім навуковым і тэхнічным прагрэсам, а савецкія людзі. У Вашынгтон пачаўся перапах. Азін бравы адмірал, страціўшы розум ад урачывых радыёсігналаў нашага штурчанага Месяца, завіў у друку, што гэта не што іншае, як звычайны каваляк жалеза. Нам не было патрэбы аспрэчваць гэтыя вар'яцкія сьведчанні. Што-ж, жалеза дык жалеза. Напраўдзіне і вы жакоўце яго на такую вышыню і прымусяце лятаць навакол Зямлі. І не дзесяці кілограмаў, як абяцалі, а воем дзесяткі!

Не ўяліліся яшчэ хваляванне ад запук першага спадарожніка, як у касмічную прастору штурнуў другі, у сям разоў цяжэйшы за першы. Гэта адбылося напярэдні саракавой гадыніні Вядлікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Гэта быў як-бы апошні мірнай стваральнай працы першай у свеце дзяржавы рабочых і сялян, велічэна матэрыяльнае праўленне духоўных якасцей савецкага народа. Паўстаўшы сорак год таму назад з небыцця, здабыўшы ў цяжкіх бітвах з капіталістычным ладам права на свабоду, мы авалодзілі за самыя кароткі ў гісторыі час наваднічый сілай зазірнуць за межы зямной атмасферы!

Чаго нам толькі ні прарочылі, як толькі мы пасля жорсткіх бітваў з контррэвалюцыйнымі генераламі і замежнымі інтэрвентамі распачалі наша мірнае будаўніцтва і аднаўленне зруйнаванай за час вайны народнай гаспадаркі. Калі Вядзімір Ільіч, прыняўшы Герберта Уэлса, расказаў яму аб планах Савецкай улады па электрыфікацыі краіны, апошні назваў яго вялікім летуценнікам. Англіскі пісьменнік, аўтар вядомых фантастычных раманнаў, у тым ліку і кнігі аб палёце на Месяц, не здолны быў бачыць

далей таго, што ў той час было: неапенелых вагонаў і дамоў, вялікіх чаргаў за хлебам, ашарпаных мяшчэнікаў на чыгуначных станцыях. Як-жа можна ў такіх умовах думаць і марыць аб вялікіх пераўтварэннях на неабсяжных прасторах Расіі? Уласу здавалася, што гэтая Расія знаходзіцца ў імгле, з якое не відаць выйсця.

Ленін і партыя бачылі і тое, што было, і тое, што павінна было прыйсці. Аднаўленне народнай гаспадаркі пачалося з камуністычных суботнікаў, у якіх браў актыўны ўдзел і сам стваральны першы ў свеце сацыялістычнай дзяржавы. Гэта быў пачатак працы на саміх сабе. У працэсе гэтай працы нарадзіліся планы нашага далейшага поступу наперад, у тым ліку слаўты ленынскі план ГОЭЛРО. Электрыфікацыю краіны мы пачалі з Шацка, каб неўзабаве запрэчыць у магучы турбіны ракі Волгаў і Дняпро. За самы кароткі час нам трэба было не толькі аднавіць зруйнаванае вайной, але пабудавць новыя сучасныя заводы, каб дагнаць і перагнаць у тэхніка-эканамічных адносінах перадавыя капіталістычныя краіны. Мы павіны былі мець свае металапрацоўчыя станкі, свае трактары, аўтамабілі, камбайны, прадметы народнага жыцця. Краіна рыхтавалася да масавай калектывізацыі аднаасобных сялянскіх гаспадарак, і мы павіны былі забяспечыць сацыялістычную сельскую гаспадарку складанымі машынамі.

Цяпер, вядома, гэта ўжо гісторыя, і людзям сённяшняга комсомольскага ўзросту нават цяжка ўявіць, якога напружання фізічных і маральных сіл вымагае праца па індустрыялізацыі і калектывізацыі нашай краіны. Кожны наш творчы поспех выклікаў шалёную злосьць як знешніх, так і замаскаваных унутраных ворагаў. Яны радаліся з нашых недахопаў, з нашых часовых прырываў і цяжкасцей. Але ўсёды і заўсёды нас накіроўвала, вала наперад наша Камуністычная партыя, нас адналя ленынскае дружба народаў. На будаўніцтве Дняпроўскай гідрэлектрастанцыі і Комсомольска-на-Амуры, побач з рускімі і ўкраінцамі, працавалі беларускія комсомольцы, як на будаўніцтве «Гомсельмаша» і «Асістана» побач з беларусамі працавалі рускія і ўкраінцы. У гэтай дружбе правяліся небылай раней творчыя сілы, якія прывялі да эканамічнага і культурнага росквіту ўсе нашы рэспублікі Вялікага Савецкага Саюза.

Людзі старошага пакалення добра памятаюць, чым была Беларусь да Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Напрыклад, «Індустрыя» тагачаснага Мінска, якая складалася з саматужных майстэрняў, вырабляла галоўным чынам сырныя, абсталяванне для дрэвін млыноў і скуру. У горадзе не было ніводнай вышэйшай навукавай установы. Цяпер толькі ў адной сталіцы Беларускай ССР 11 вышэйшых навуковых устаноў і сямсот іх Беларускай Дзяржаўнай універсітэту імя Леніна. Дэкрэ аб акрыцыі ў Мінску універсітэта падпісаў вялікі стваральнік Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы Вядзімір Ільіч. У Мінску да раз'ядналі не было выдвечтаў, якія-б друкавалі газеты і кнігі на роднай мове. Не было драматычнага і операга тэатраў, не было кансерваторыі, Акадэміі навук. Усё гэта з'явілася і вырасла тут толькі за гады Савецкай улады, пасля перамогі

Кастрычніка. За сорак год Савецкай улады мы ўзяліся на такія вышыні, пра якія нашы бацькі нават не марылі. І ўсё гэта дзякуючы сваім рукам, пад кіраўніцтвам нашай Камуністычнай партыі і яе Цэнтральнага Камітэта.

Партыя вала савецкі народ не толькі ў дні мірнага будаўніцтва, але і ў дні цяжкіх выправаў, калі гітлераўскія орды рынуліся на нашу краіну. Савецкі народ наказаў тады небылай ў гісторыі прыклады гераізму і самахварнасці, абараняючы сваю зямлю ад чужаземных захопнікаў. Гэта была барацьба за сваю ўладу, за савецкі лад жыцця, за яшчэ лепшую будучыню для нашых дзяцей. Увесь свет уздрыгануўся тады ад самахварных подзвігаў паніфаўдаў пад Масквою, ад вогненнага ўдару Гастына пад Мінскам, Матросы і Сяньцін, Заслонаў і Бумажкоў, як тысячы і сотні тысяч іншых герояў, навікі застануцца ў сэрцы людзей, пакуд будзе жыць чалавецтва.

Чытаючы матэрыялы юбілейнай сесіі Вярхоўнага Савета ССРСР, слухуючы на рабочых і калгасных сходах абмеркаванне Звароту Вярхоўнага Савета ССРСР да народаў Савецкага Саюза, увесь поўніш горадзіце за вялікае саракагоддзе! Пасля вайны мы не толькі аднавілі разбуранае фашысцкімі акупантамі, але пабудавалі шмат новых заводаў. Наш хваляе і радуе не толькі прадукцыя «Гомсельмаша» і «Рухавіка рэвалюцыя», заводаў імя Варашылава і імя Кірава. Нашу рэспубліку цяпер праслаўляюць мінскія магучыя аўтамабілі і мінскія трактары, машыны і тонкае сукно, тэлевізары і габардын. Нашу сельскую гаспадарку ведаюць па калгасак «Рассвет» і «Комінтэрн», імя Гастына і імя БВА. На лепшых прадпрыемствах і калгасак заклікае нас раўняцца наша партыя, каб хутчэй ісці да новых вышыняў. Наш народ стаў лепш жыць, лепш апранацца. У хуткім часе будзе ідывана неадстаца жылля. У бліжэйшы час мы павіны дагнаць і перагнаць Злучаныя Штаты Амерыкі па вытворчасці масла, малака і мяса на душу насельніцтва. Гэта, мы пераконаны, будзе зроблена.

Тое, што сказана ў дакладзе першага сакратара ЦК КПСРС тав. Н. С. Хрушчоў і ў Звароце Вярхоўнага Савета ССРСР, заходзіць жыць водгук у сэрцы кожнага савецкага чалавека. Рабочыя і калгаснікі бяруць новыя вытворчыя абавязальствы, каб яшчэ больш мацнела і прыгажэла наша краіна. А тое, што адбываецца на прадпрыемствах і ў сельгасарцелях, не можа не хваляваць нас, літаратараў.

З вышыні, на якую нас разам з усім народам узняла за 40 год Кастрычніцкай рэвалюцыі, добра відаць нашы вялікія здабыткі і ў мастацкім слове. Мы шмат зрабілі, каб мацнела духоўныя воікі савецкага чалавека, яго паучыці, яго хвалеючыя справы. У тым, што сацыялістычны лагер налічвае сёння не 200, а 950 мільянаў чалавек, відаць, ёсць нейкая кропелка працы і савецкіх пісьменнікаў. Сацыялізм стаў цяпер сур'ёзнай сістэмай. З нас і нашай працы бяруць прыклад пісьменнікі братніх рэспублік Кітая, Балгарыі, Чэхаславакіі, Румыніі, Албаніі і іншых сацыялістычных краін. Гэта абавязвае нас да многага. І ў першую чаргу да ўзбагачэння і поўнакроўнага паказу чалавека, які стаў поўнапраўным гаспадаром свайго лёсу.

М. ПАСЛЯДОВІЧ.

Закладка помніка Я. Коласу

На плошчы імя Якуба Коласа ў Мінску адбылася закладка помніка народнаму паэту рэспублікі Якубу Коласу. 75-годдзе з дня нараджэння якога адзначала грамадзкія рэспублікі гэтымі днямі. На гэту ўрачыстую цырымонію сабраліся працоўныя сталіцы — рабочыя, служачыя, пісьменнікі, артысты, мастакі, воіны Мінскага гарнізона. Прысутнічалі і госці з братніх рэспублік. Сярод іх П. Сцюбарыў (Масква), І. Ракоўскі, П. Кабарэўскі (Ленінград), Д. Белаўскі (Кіеў), І. Пурс, В. Нігулевіч (Рыга), В. Мазурунас (Вільнюс).

Мітгун, прысвечаныя закладцы помніка, адкрыў старшыня выканкома Мінскага гарадскога Савета Дэпутатаў працоўных В. Шаралаў. Затым выступіў К. Крапіва. Ён гаварыў аб значэнні творчасці народнага паэта ў развіцці савецкай беларускай літаратуры.

Пасяджэнне вучонага савета

Адбылося аб'яднанае пасяджэнне вучонага савета Інстытута літаратуры імя Я. Купалы і вучонага савета Інстытута мовазнаўства імя Я. Коласа Акадэміі навук БССР, прысвечанае 40-гадавінне Кастрычніцкай рэвалюцыі. Пасяджэнне адкрыў В. Барысенка. Прысутныя заслухалі даклад «Беларуская савецкая літаратура за 40 год».

Яго зрабіў навуковы супрацоўнік інстытута літаратуры М. Ярон. Аб адлюстраванні Кастрычніцкай рэвалюцыі ў беларускай савецкай прозе гаварыў Ю. Пшыркоў. На некаторыя пытанні станаўлення і развіцця сучаснай беларускай літаратурнай мовы спыніў Н. Гпановіч. Цікавае паведамленне аб зменах беларускай гаворак у савецкую эпоху зрабіў І. Гайдукеніч.

Вечар, прысвечаны народнаму паэту

Споўнілася 75 год з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Грамадзкія нашай рэспублікі шырока адзначыла гэту дату. На прадпрыемствах, у гарадскіх і сельскіх установах культуры і навуковых установах праходзілі вечары, чыталіся даклады і лекцыі, прысвечаныя жыццю і творчасці заснавальніка сучаснай беларускай літаратуры.

16 лістапада адбыўся вечар, прысвечаны 75-годдзю з дня нараджэння Якуба Коласа, які быў наладжаны Мінскім гарком партыі, праўленнем Саюза пісьменнікаў БССР і рэспубліканскай юбілейнай камісіяй. Канцэртную залу Палаца культуры прафсаюзаў запўнілі рабочыя і служачыя, пісьменнікі і вучоныя, артысты і моладзь.

Вечар адкрыў М. Лынькоў. Светлую памяць Якуба Коласа прысутныя ўшанавалі ўставамі.

Даклад аб жыцці і творчасці народнага паэта, які зрабіў П. Броўка, быў з вялікай увагай праслуханы прысутнымі.

На вечары выступілі госці з братніх рэспублік, а таксама беларускі пісьменнік.

Рэспубліканскі фестываль тэатраў

Учора ў Мінску пачаўся другі тур рэспубліканскага фестываля паказу лепшых спектакляў тэатраў, прысвечаных саракагоддзю Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. У фестывалі прымуць удзел тэатры імя Я. Купалы, імя Я. Коласа, імя М. Горькага, а таксама Магілёўскі, Гродзенскі, Гомельскі абласныя драматычныя тэатры. Мінскаму глядачу будучы паказаны п'есы «Грозны год» А. Калера, «Святло з Усходу» П. Глебкі, «Галоўная стайка» К. Губарэвіча, «У бітве вялікай» А. Маўзона, «Год з'ядзення» П. Васілеўскага.

З музычных калектываў у фестывалі прымае таксама ўдзел тэатр оперы і балетаў. Ён пакажа оперы «Міхась Падгорны» і «Садко».

Як вырашаецца лёс кнігі

У мінулым месяцы нам давялося пазнаёміцца з тым, як вылучаецца попыт і збіраюцца заяўкі на выданне літаратуры па тэматычнаму плану Беларускай выдвецтва на 1958 год у сетцы кнігадзяль Міністэрства культуры БССР і Беларускага. Мы цікавіліся становішчам спраў у раздэ арганізацыі і Установы Віцебскай, Браслаўскай, Гомельскай і Маладзечанскай абласцей. Асноўная ўвага была звернута на аблікігандаў і абласпажысаў.

Гэтае азнамленне паказала, што ў рабоце кнігадзяльняў арганізацыі ёсць рад недахопаў. Асабліва кідаецца ў вочы няправільны, заганны метадаў з'яўлення і ўстаўлення тыражоў.

У Віцебскай аблікігандаўлі ўлік попыту на кнігі і збор заявак даручаны тав. Мелніку. Але, як ён сам заявіў, сёлетня гэта справой ніхто не займаўся. Таму і лічбы заяваў на кнігі з'яўляюцца «заўважамі са столі», чаго не адмаўляе сам тав. Мелнік.

Лёс у Віцебскай вобласці заяўкі збіраліся крыху лепш. Яны браліся толькі ад дырэктараў кніжных магазінаў. Але тыя зноў-такі бралі лічбы «са столі», бо ні ў адным магазіне няма нават хопіць прымітна арганізаванага стала заяваў, уліку запатрабаванай насельніцтва. Вядома, магазіны могуць у пэўнай ступені ўлічваць попыт на выданне, якія ўжо былі ў продажы. Заяўкі-ж на арыгінальныя кнігі, якія яшчэ не выйшлі ў свет, складаюцца звычайна вельмі прыблізна. Гэта пацвярджаецца фактамі: у заяўцы аблікігандаўлі на гісторыка-эканамічны нарыс Г. Нікіціна «Віцебск» стаяць лічбы 600 экзэмпляраў, а ў вобласці ёсць тысячы людзей, якія хочуць ведаць аб сваім горадзе і чакаюць выхду ў свет кнігі аб ім; на нарыс «Орша» аблікігандаўлі не даў заяўкі ні на адзін экзэмпляр.

Іншы горшая справа ў Віцебскай абласпажысаўе. Вывучэнне попыту і збору заявак на кнігі тут звядло толькі да таго, што на адной з нарад таварызнаўцаў і загадчыкаў магазінаў іх заадно запыталіся і аб тым, каму і колькі патрэбна тых або іншых кніг.

Ніхто не займаецца вывучэннем попыту на кнігі і ў Брасце. Аблікігандаўлі робіць заяўкі адвольна, ні з кім іх не ўзгадвае. Таму магазіны не атрымаваюць неабходнай літаратуры ў належнай колькасці. Дырэктар аблікігандаўлі Н. Сліва прытрымліваецца думкі, што на беларускую літаратуру ў Брасце наогул няма попыту. Але гэта далёка не так. Знаёмства з работай кнігарань горада і вобласці паказвае адваротнае. Работнікі магазіна № 3 заявілі, што ў іх увесь час адчуваецца недахоп арыгінальнай беларускай літаратуры. І на самай справе, на паліцах кнігарань не ўдаецца знайсці твораў Я. Коласа, Я. Купалы, М. Лынькова, К. Крапівы, І. Шамякіна і іншых беларускіх пісьменнікаў. Ігноруючы на гэта, заяўка Браслаўскага аблікігандаўлі на беларускую мастацкую літаратуру яна нізкая. Так, на раман М. Лынькова «Векаломны дні» дадзены заказ усяго на 200 экзэмпляраў, на двухтомны твораў П. Галавача — на 100 экзэмпляраў, на раман Ц. Гартага «Сокі паліны» наогул няма заяваў. А між тым творы апошніх двух пісьменнікаў не

выдаваліся ў 1937 год і іх нідзе не знойдзец, нават у абласной бібліятэцы.

У гутарцы з загадчыцай чытальнай залы Е. Кастылевай і іншымі супрацоўнікамі Браслаўскай абласной бібліятэкі высветлілася, што кнігі беларускіх пісьменнікаў карыстаюцца вялікім попытам. Бібліятэка адчувае вялікі недахоп крытычных работ па беларускай літаратуры, вершаў аб комсамоле, твораў па гісторыі партызанскага руху ў Беларусі і г. д. Аднак аблікігандаўлі многія кнігі на гэтыя тэмы зусім абмінуў або запатрабаваў іх у колькасці 20—25 экзэмпляраў.

На музычную літаратуру Брасці аблікігандаўлі наогул заяўкі не даваў, у той час як у кнігарань горада няма ніводнага музычнага твора, выдвечтава Дзяржаўнаму выдвечтавам БССР. У магазін № 3 паступіла ўлетку некалькі песьняў, выдвечтава да фестываля. Усе яны адразу-ж былі раскуплены. Не задаволены попыт накупіноў на папулярныя і народныя беларускія песьні, самавучыцелі на класу скрыпкі, баяна, фартэпіяно, па тэорыі музыкі.

Па раздзеле палітычнай і навукова-тэхнічнай літаратуры аблікігандаўлі зрабіў заяўкі толькі на пасобныя кнігі, ды і то ў колькасці не больш 20—25 экзэмпляраў.

Іншы горшы вывучаюць попыт насельніцтва на кнігі ў Брасці абласпажысаўе (загадчык аддзела кнігі М. Бурдо). Тут заяўкі на кнігі ад абласпажысаўаў да гэтага часу яшчэ не сабраны.

Маладзечанскі абласпажысаўе (загадчык аддзела кнігі В. Кабалеўская) мае 19 кнігарань і арганізуе ўвесь гандаль кнігамі на пэсца. А воем браслаўскага Кімякова «Водаабеспячэнне жылвагадоўчых форм» ён заяваў у колькасці 50 экзэмпляраў. На цэлы рад кніг, якія, безумоўна, знайшлі-б сабе чытачоў, заявак не даваліся зусім. Да такіх кніг адносіцца збор твораў М. Чарота, браслаўскага Хростава «Выкарыстанне машына-трактарнага парку ў сельскай гаспадарцы», Ярановіча і Яспалова «Механізацыя ўборкі і першаснай апрацоўкі тэхнічных культур», А. Сарыжкі «Шляхі зніжэння сабекошту прадукцыі ў калгасак» і многа іншых. Тамаўчэнне т. Кабалеўскай, што на гэтыя кнігі не было заявак ад абласпажысаўаў, проста не вытрымае крытыкі, бо сапраўдны попыт на кнігі ў вобласці не вывучаўся.

Аналітычна рабіліся заяўкі і аблікігандаўлі. Хоць тут лічбы крыху і вышэйшыя, чым у абласпажысаўе, але, як і там, не наладжаны сувязі са спажывачамі: магазінамі, бібліятэкамі, чытачамі. Супрацоўнікі абласной бібліятэкі скартавала, што пры ўладанні заяваў на літаратуру кнігадзяльня арганізацыі з імі не раўняцца. Работнікі кніжнага гандля Радзюшкінскага раёна сьведчаюць, што абласныя арганізацыі проста прысылаюць у раён пэўную колькасць літаратуры без уліку супраўдзінных патраб раёна.

Гомельскі аблікігандаўлі (дырэктар І. Варшана) расказаў тэматычны план Беларускай выдвецтва на 1958 год кнігараням і бібліятэкару. Але заяўкі апошніх таксама дадзены без уліку фактычнага

попыту на кнігі. Вось факты. Бібліятэктар, які цэнтралізавана комплектуе 28 раённых і 228 сельскіх бібліятэкі і часткова забяспечвае літаратурай некалькі дзесяткаў прафсаюнных і дзіцячых бібліятэк, у свае заяўкі не ўключыў, напрыклад, ні аднаго экзэмпляра такіх кніг, як «Анталогія беларускай савецкай паэзіі», «Механізацыя ў сучасным жылывым будаўніцтве» і рад іншых.

Нічога пераканальнага не мог сказаць і дырэктар гомельскага цэнтральнага кніжнага магазіна № 3 т. Дзівятоўскі на пытанне аб тым, чым ён кіраваўся, калі даваў заяўку аблікігандаўлі. «Работнік я ў гэтай справе новы, — заявіў ён, — паралізімі мы паміж сабой і паставілі лічбы». Не дазва, што ім не ўлічаны многія творы беларускіх пісьменнікаў.

Можна прывесці факты, якія гавораць аб зманшэнні Гомельскім аблікігандаўлі нават тых скупых заявак, якія паступалі з месц. Напрыклад, бібліятэктар і магазін № 3 (не лічым ужо іншых кнігарань вобласці) заяваў 315 экзэмпляраў кнігі «Компартыя БССР — арганізатар усеагульнай партызанскай вайны ў тыле ворага», а аблікігандаўлі — толькі 300 экзэмпляраў.

Ні аблікігандаўлі, ні абласпажысаўе не цікавіліся попытам на літаратуру ў бібліятэках, чытацкіх залах, не рабіліся з чытачамі. Гомельскі абласпажысаўе да гэтага часу яшчэ не атрымаў заяўкі ад усіх раёнаў вобласці (напрыклад, ад Веткаўскага раёнспажысаўа і некаторых іншых).

— Раённая бібліятэка, — гаворыць загадчыца Веткаўскай бібліятэкі т. Успеніцкая, — не можа задаволіць попыт чытачоў на тэхнічную літаратуру па такарнай, слсарнай справе, будаўніцтву, радыё, аўтасправе, дамаводствам.

Аднак, ігноруючы на гэта, абласпажысаўе не заяваў ніводнага экзэмпляра такіх кніг, як «Памятка для токара-ўніверсала», «Высокапрадукцыйныя прыстасаванні для апрацоўкі металаў», а заяўка на такія патрэбныя кнігі, як «Даведнік каваля» і «Механізацыя ў сучасным жылывым будаўніцтве», не перавышае 50 і 100 экзэмпляраў.

З гэтых фактаў можна зрабіць вывад, што заявак на большасць кніг, намечаных да выдання ў 1958 годзе, неапраўдана малая. Абласныя кнігадзяльня арганізацыі і кніжныя магазіны не вывучаюць і не ўлічваюць фактычнага попыту на літаратуру. У сваіх заяўках яны ставяць вышэйшыя лічбы. Такі парадокс афармлення заяваў без вывучэння рэальнага попыту насельніцтва, безумоўна, вядзе да зніжэння тыражоў кніг, якія выдэ Дзяржаўнаму выдвечтавам БССР, адноўна адбываецца на развіцці беларускай літаратуры. Аб гэтым не могуць не ведаць Ураўленне кніжнага гандля Міністэрства культуры БССР (на чалачнік т. Жукоўскі) і Беларускае (старшыня праўлення т. Абрамента), але яны не прымаюць ніякіх мер, каб выправіць такое ненармальнае становішча.

М. АНТОНЕНЦА,
Ф. КАШТАНАУ,
І. СКАПІРАУ,
Р. ЯРОХІН.

У Саюзе пісьменнікаў БССР

У СЕКЦЫІ ПАЭЗІІ

На апошнім сваім пасяджэнні паэтычна секцыя Саюза пісьменнікаў БССР абмяркоўвала новую паэму С. Гаўрусёва «Іней».

— Вельмі прыемна, — сказаў дакладчык Пятрусь Манька, — што паэты самага маладога пакалення актыўна спрабуюць свае сілы ў буйных жанрах. Жо ў доўгу выступіў з памай Я. У. Надзвецкі, новую паэму напісаў С. Гаўрусёў. Гэты твора, — пераходзіць да аналізу паэмы «Іней», гаворыць Манька, — выклікае супярэчлівыя думкі. Хоць фабула паэмы не нова — той-жа спрадвечны «трохкунік»: ён — яна — ён, але добрая абмедаўка вобразнаў сцяла, многія цікавыя пачатковыя знаходкі, дэталі падуключаюць чытача. Асноўны недахоп паэмы, на думку дакладчыка, заключаецца ў тым, што паэт не паказаў прычын, якія абумовілі духоўнае разбэшчэнне галоўнага героя. Кампазіцыя твора таксама патрабуе далейшай дапрацоўкі. Шмат якія факты перадацца пры ўспамінах герояў і трапіць у сваёй яскравасці. Некаторыя раздзелы, як апісанне вяселля ў пачатку паэмы, нічога не даюць для характэрнасці герояў і развіцця дзеі і таму лініія ў твора.

Р. Няхай у сваім выступленні адзначыў умёнае паэта паказаць вясковыя побыт. Найбольш удалася С. Гаўрусёву, лічыць прамоўца, дэрагуарнага героя. Галоўныя-ж героі вылісны слаба. Аўтар не прадумаў да канца сюжэт. І хоць у паэме ёсць выкрыўальны пафас, але няма выкрывіць адмоўных з'яў самай логічнай падаў.

Г. Броўскі, згадзіўшыся з папярэднімі прамоўцамі, гаварыў пра адсутнасць сапраўднага канфілікту ў паэме. Чаго няма ў сюжэце, таго не замяніць нікі пафас і твор не атрымаў патрэбнага гуначна. Прамоўца адзначыў энергічнасць верша, запіную інтанацыю паэмы.

С. Шушкевіч спыніўся на моўных недахопах твора. У абмеркаванні прынялі ўдзел А. Велогін, Н. Гаруль, А. Русеці, А. Зарыцкі і Н. Гілевіч.

Творы народных умельцаў

У Гродна закрылася абласная юбілейная выстаўка самадзейнага вышэйшага і докарэцыйна-прыкладнага мастацтва, прысвечаная 40-годдзю Савецкай улады. Звыш тысячы экспанатаў было размешчана ў пяці залах Дома народнай творчасці. 820 майстроў вобласці дэманстравалі сваё майстэрства ў розных жанрах. Тут прадстаўлены работы мастакоў, вышывальшчыц, скульптараў, рэзьбяраў па дрэву, ткачых, інкрустатараў, вырабы з пластыку, пап'е-манш, кардону і інш.

Увагу наведвальнікаў прыцягнулі скульптурныя работы супрацоўніка Гродзенскай электрастанцыі А. Ліненя — бюсты В. І. Леніна і Зізія Ожашка, фігура абаронцы Брэсцкай крэпасці з гранатаў у руках — «За Радзіму», бар'ельеф Н. А. Некрасова. На мінулагадні выстаўцы майстар упершыню дэманстравалі сваё майстэрства ў скульптурцы. Цяпер гэта ўжо больш спелая работа, якія сведчаць аб творчым росце мастака.

А. Ліненя пачаў і ў жывапісе. Некалкі яго эцюдаў, напісаных маслам, уяўляюць сабой пейзажныя замалевы. Агульны недахоп іх — перавага цёмных тонаў, недастатковасць святла, сонца. І з'явіліся незразумелым выглядае вяду, на якім паказана нейкая машына на беразе ракі. Глядач здзіўлены, што-ж гэта такое: трактар, танк ці земляробка. Хочацца параіць Ліненю больш дэталізаваць творы, ярчэй паказваць прыроду і, нарэшце, пераходзіць ад пейзажных замалевак да сюжэтных кампазіцый.

З твораў В. Сеўрука — работніка чыгуначнай станцыі Гродна — трэба адзначыць карціну «Малюнак». Тут аўтар найбольш удапа паказаў тэмы летняга пейзажу, добра паказаў працоўны працэс.

Графіка экспанавана на выстаўцы ў асноўным работамі партрэтаў Самсёнава (Дзятлава), Сеўрука, вучаніцы В. Галубінай (Гродна). Перавагу трэба аддаць майстэрству дзятлаўскага настаўніка Самсёнава. Выкананы ім партреты вызначаюцца жывасцю і вяселлем, амаль адчуваецца раўнавага дэталей.

Даволі шырокае распаўсюджанне ў вобласці атрымаў разьба па дрэву. Некалкі год назад у гэтым жанры былі прадстаўлены толькі адзін майстар — калгаснік Гродзенскага раёна С. Бык (нажалі, яго работ няма на гэтай выстаўцы). Цяпер жа разьбой па дрэву займаюцца Грач Карольскі, бальніцы В. Шут, калгаснік Зельвенскага раёна В. Шуктэвіч, вучні Г. Лаўрукевіч, С. Марцукевіч. Праўда, большасць работ — бар'ельефы і гаральефы. Гэта — першы крок да авалодання складаным мастацтвам разьбы па дрэву.

Заслугоўваюць адарвання фіаінграныя работы майстроў вышывання па дрэву І. Патрова, М. Клішчына, М. Масенцова. Асабліва добрыя лясця Масенцова і падстаўкі для гадзінніка Клішчына. Прогнозіруюць пштануці В. Марцінчук і А. Бушуева (інкрустцыя з саломкі). Многа працы і выдумкі ўкладлі ў свае творы А. Іцмана (настойны прыклад, вышыванне з пластыку), калгаснік С. Бурыс (чарнільны прыклад).

На выстаўцы параўнальна мала экспанавана Гродна.

Выстаўка дзіцячага малюнка

У Мінскім Палацы піонеруў адкрыта выстаўка дзіцячага вышэйшага мастацтва, прысвечаная 40-годдзю Савецкай улады.

Мастацкая творчасць юных мае характэрныя рысы. Асабліва цікавыя малюнк дзіцячых раянаў і заросту. Кампазіцыі дзіцячых дзіцячых вышывальшчыц і каларовай прыгажосці. Паступова ў іх з'яўляюцца аналітычныя акцыі і імкненне дэраісаў ад малюнка па памяці да малявання з натуры, да больш глыбокага вышывання формы, перспектывы і прапарцыі. Мінчане прыносяць вялікую цікавасць да выстаўкі дзіцячага малюнка. Тут многа работ школьнікаў Бреста, Магілёва, Гродна і іншых абласных і раённых цэнтраў рэспублікі.

Звяртае на сабе увагу акараляная кампазіцыя мінскага школьніка Коля Пратасява.

Юбілейныя спектаклі

„ГРОЗНЫ ГОД“ НА КУПАЛАЎСКАЙ СЦЭНЕ

По военной дороге Шел в борьбе и тревоге Боевой восемнадцатый год... Гэта быў грозны год. Рэспубліку, якая толькі што нарадзілася, імкнуліся задушыць імперыялісты. Маладая Савецкая ўлада ў Расіі сутыкнулася ў жорсткай бойцы са старым светам!

Пра гэтую барацьбу і расказвае новы спектакль купалаўцаў «Грозны год» па п'есе А. Калера, пастаўлены да 40-годдзя Вялікага Кастрычніка. На пастаноўчыную групу ўскладзены асабліва адказныя, тым больш, што яна працавала на ўмовах нізка, бадай, для тэатра імя Я. Купалы нявыявілі: пастаноўка складаная спектакля ажыццэўлена за паўтара месяца — рызыка, безумоўна, смелая, але не пазабавляючая, важкая, некаторых адмоўных вынікаў.

Вядома, пастаноўшчык спектакля Л. Рахленка і дырэктар тэатра расшылі на такую рызыку толькі тады, што ў калектыве мець выканаць ролі Леніна П. Малчану, які ўжо 20 год працуе над вобразам Леніна. За апошнія два сезоны ён апрацаваў да гэтай складанай работы ўжо тры разы. Гэтая акараляная, безумоўна, абавязала работу рэжысёра, а можа і крыху заслабіла яго.

Праўда, за выключэннем першай палатыны, спектакль глядзіцца з цікавасцю, успрымаецца жыва і актыўна. У цэнтры п'есы вобраз В. І. Леніна. Правадзіць партыі і народа ўваходзіць у дзеянне з першых жа рэлік актыўна, які галоўны герой.

У п'есе — чатыры вядучыя. У спектаклі іх чамусці толькі двое. Рэжысёр пераставіў асобныя карціны: спектакль, па сутнасці, пачынаецца са сцены змоўшчыкаў, і ўжо толькі пасля гэтай сцены пачынаецца вобраз Леніна пераходзіць у дзеянне. На наш погляд, кампазіцыя карцін у агура больш апраўданая, больш жывая і ўсклававая. Аўтар паказвае Леніна ў самым пачатку п'есы за тытанічнай работы ў Крэмлі, у абстаноўцы барацьбы з рэвалюцыяй, у трывогах за будучыню Расіі

„Шлях тэатра за сорак год“

Так называецца выстаўка, якая арганізавана ў тэатры імя Янкі Купалы да саракавай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

У фойе тэатра арганізаваны стэндзі, на якіх змешчаны фотаздымкі са спектакляў, афіш, праграмы, малюнк касцюмаў і дэкарацыяў.

Значную цікавасць уяўляюць і факты. Так, напрыклад, за сорак год свайго існавання тэатр паставіў 229 п'ес і абслужыў каля сямі мільёнаў глядачоў. Спектаклі бачылі жыхары 1580 гарадоў, раёнаў і ўсёка Савецкага Саюза.

У рэпертуары тэатра пачэснае месца займаюць творы А. Остроўскага, М. Горькага, К. Крапіва, У. Іванова, Д. Фурманова, Э. Самуіленка, Я. Мірошніча, К. Чорнага, а таксама класікаў заходнеўрапейскай драматургіі — Шэкспіра, Малера, Лопэ дэ Вега і інш.

Канцэрты артыстаў Белдзяржфілармоніі

Старалюбоўскі раён наведала брыгада артыстаў Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Акрамя раённага цэнтру, артысты далі канцэрты ў сельгасарцелі імя Скарпова і Маёрава, імя Калініна і ў іншых калгасных раёнах.

Артысты Т. Ліхаварстаў, А. Гаркава, Л. Пашкоўскі і іншыя выканалі п'есы савецкіх кампазітараў і кампазітараў краін народнай дэмакратыі, армянскія танцы, канферанс, гумарыстычныя аповяданні.

І. АБАБУРКА.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

А. ГОЎХМАН.

Частыя госці

Юнакі і дзяўчаты Дзяржынскага раёна — частыя госці рэспубліканскага тэатра юнага глядача.

Нядаўна калгаснікі сельгасарцелі імя Сталіна, а таксама рабочыя саўгасу імя Фрунзе, «Дзямідавічы» і «Путчына» пабыталі ў тэатры на спектаклі «Аркадзь Жыгалькі» па п'есе Е. Пасава. Другая група сельскай моладзі прагледзела пастаноўку «Юныя месціцы».

А. ГОЎХМАН.

Школьная гурткі самадзейнасці

У Батвішкаўскай сярэдняй школе Клічаўскага раёна Магілёўскага вобласці працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці — музычны, харавы, танцавальны, драматычны. Больш стая вучні займаюцца ў гэтых гуртках. Адукацыя стаць музыкантамі, другі — танцорам, трэці — ваякамі.

У адным толькі музычным гуртку займаецца больш 20 вучняў (выкладчык А. Графееў). Дырэктары школы паклапаціліся аб музычных інструментах — ёсць пяць балалаек, дзве гітары, дзве мандаліны, скрыпка, два гармонікі і іншыя інструменты.

М. ЧАРЭЧЫК.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Абмеркаванне новага лібрэта

У тэатры оперы і балету адбылося пасяджэнне мастацкага савета, на якім было абмеркавана новае опернае лібрэта «На самай граніцы» А. Бацькі. Лібрэта прысвечана гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці. У абмеркаванні прынялі ўдзел П. Лютаровіч, Л. Александраўскі, Л. Ляўчанка, Р. Млодак, М. Дзяніскаў, А. Маслоўскі і інш.

Рэпартаж Старэйшае музычнае вучылішча

У двух будынках у Гомелі — на вуліцах Жаркоўскага і Савецкай — размяшчаецца адно са старэйшых музычных вучылішчаў рэспублікі. У гэтым годзе выкладчыкі і навучэнцы адзначылі 25-годдзе яго існавання.

Зойдзем у любую з аўдытэрый вучылішча.

Нас сустракае дырэктар, не па гадах жывы чалавек Кірыя Сямёнавіч Жавалёнак. У яго доволі салідны стаж педагогічнай дзейнасці на ніве музычнай асветы: педагогам ён працуе 27 год, а дырэктарам Гомельскага музычнага вучылішча — 13 год. Волісты кіраўнік і педагог, Кірыя Сямёнавіч падрыхтаваў многа кваліфікаваных музыкантаў, настаўнікаў для навучальных устаноў рэспублікі. Сам ён — выхаванец Беларускай кансерваторыі.

Мы прасілі Кірыя Сямёнавіча расказаць, каго выхавала вучылішча. Дырэктар падае нам пакач фатаграфіі:

— Гэта здымкі, якія мы атрымалі ў апошні час ад былых сваіх выхаванцаў.

Давяляемся, што ў якасці педагогаў у першыя гады арганізацыі вучылішча тут працавалі Р. Пукст і А. Туранкоў — цяпер вядомыя беларускія кампазітары. З вучылішча выйшлі салістка Вялі-

кага акадэмічнага тэатра СССР, заслужаная артыстка РСФСР Вераніка Барысенка, беларускі кампазітар, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР Дзмітрый Лукас, народная артыстка БССР Рыта Млодак, заслужаная артыстка БССР Раіса Асленка і Юлія Шаўгрук, лаўрэат Усесаюзнага і Сусветнага конкурсуў выканаўцаў Станіслава Гулевіча.

— Такі пералік можна было б падоўжыць, — гаворыць Кірыя Сямёнавіч, — але працаваць, і спампаваць на ўрок, і вы лепш самі пазнаёміцеся з жыццём вучылішча.

Праз некаторы час мы ўбачылі Кавалёнка ў час заняткаў з навучэнцамі Юрыем Багалеўскім і Уладзімірам Зароўскім (здымак унізе). Яны выканалі канцэрт для двух скрыпак.

Пелагога па харавому дырыжыраванню Аляксей Пятровіч Луконскага мы засталі на ўроку па харавому дырыжыраванню (здымак справа). Каля раіла сядзеў канцэртмайстар Іна Лагавіцкая, а дырыжыраваў студэнтка другога курса Тамара Славіна.

— Я сам некалі скончыў гэтыя вучылішча, — гаворыць Аляксей Пятровіч, — потым вучыўся ў Беларускай кансерваторыі, а зараз воль працую тут выкладчыкам.

Педагогамі ў вучылішчы працуюць і іншыя яго былыя вучні, які ў свой час скончылі нашу кансерваторыю. Сярод іх: педагог па народных інструментах Н. Фалейчык, выкладчык па гаялю Б. Бодніч і Е. Цогліна і інш. У вучылішчы з вышэйшай музычнай адукацыяй цяпер працуюць 28 чалавек, тады жда Вялікай Айчыннай вайны з вышэйшай адукацыяй тут працавалі толькі тры педагогі.

За 25 год вучылішча скончыла звыш 500 чалавек. Як правіла, 8—9 вышэйшай адукацыі паступалі вучыцца ў Беларускаю кансерваторыю. Сярод былых выхаванцаў вучылішча многа здольных самадзейных кампазітараў, гэтыя песні вядомыя працоўным Гомельскай вобласці.

Гэта і Нікалай Сакалоў (мастацкі кіраўнік Азербейджанскага Беларускага народнага хору), і Нікалай Ларкоў (кіраўнік аркестра народных інструментаў пры Мазырскай гарадскай Доме культуры), і Рыта Загай (кіраўнік мастацкай самадзейнасці пры Чачэрскаім раённым Доме культуры), і Георгій Галанаў (мастацкі кіраўнік хору Гомельскай пачыночна-трыкацікаўскай фабрыкі імя 8 сакавіка) і інш.

У вобласці вучылішча мы засталі бібліятэкару Лену Карневу за выдачай нот на вучыцкам Валентыне Кажухінай і Ніне Халадоўскай (здымак уверсе). У бібліятэцы налічваецца 13 тысяч экзэмпляраў спецыяльнай музычнай літаратуры. Тут ёсць у дастатковай колькасці партытуры, клавірны, ноты Валентына Кажухіна, напрыклад, брала ў

той час, як мы зайшлі, клавір «Пікавай дэмы» П. Чайкоўскага, а Ніна Халадоўскага цікавілася рамансамі Р. Пукста.

— У кожным класе вучылішча ідзе напружаная вучоба. Педагог па народных інструментах Мікалай Антонавіч Фалейчык, напрыклад, займаўся са студэнтам трэцяга

курса Віктарам Янковым, а выкладчык па класу баяна Анастоль Рыгоравіч Аленка — з другаручнікам Віктарам Астахавым. Старэйшая музычная ўстанова рэспублікі, якая неабавязна ўступіла ў другую чвэрць стагоддзя свайго існавання, рыхтуе кваліфікаваных кадры музыкантаў.

Пажадаем жа калектыву ўдзячнасці педагогам і навучэнцам выдатных поспехаў!

М. ДАЊІЛЕНКА.
Фота Ф. Васількова.

курс Віктарам Янковым, а выкладчык па класу баяна Анастоль Рыгоравіч Аленка — з другаручнікам Віктарам Астахавым. Старэйшая музычная ўстанова рэспублікі, якая неабавязна ўступіла ў другую чвэрць стагоддзя свайго існавання, рыхтуе кваліфікаваных кадры музыкантаў.

Пажадаем жа калектыву ўдзячнасці педагогам і навучэнцам выдатных поспехаў!

М. ДАЊІЛЕНКА.
Фота Ф. Васількова.

Гэты здымкі, якія мы атрымалі ў апошні час ад былых сваіх выхаванцаў.

Давяляемся, што ў якасці педагогаў у першыя гады арганізацыі вучылішча тут працавалі Р. Пукст і А. Туранкоў — цяпер вядомыя беларускія кампазітары. З вучылішча выйшлі салістка Вялі-

кага акадэмічнага тэатра СССР, заслужаная артыстка РСФСР Вераніка Барысенка, беларускі кампазітар, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР Дзмітрый Лукас, народная артыстка БССР Рыта Млодак, заслужаная артыстка БССР Раіса Асленка і Юлія Шаўгрук, лаўрэат Усесаюзнага і Сусветнага конкурсуў выканаўцаў Станіслава Гулевіча.

— Такі пералік можна было б падоўжыць, — гаворыць Кірыя Сямёнавіч, — але працаваць, і спампаваць на ўрок, і вы лепш самі пазнаёміцеся з жыццём вучылішча.

Праз некаторы час мы ўбачылі Кавалёнка ў час заняткаў з навучэнцамі Юрыем Багалеўскім і Уладзімірам Зароўскім (здымак унізе). Яны выканалі канцэрт для двух скрыпак.

Пелагога па харавому дырыжыраванню Аляксей Пятровіч Луконскага мы засталі на ўроку па харавому дырыжыраванню (здымак справа). Каля раіла сядзеў канцэртмайстар Іна Лагавіцкая, а дырыжыраваў студэнтка другога курса Тамара Славіна.

— Я сам некалі скончыў гэтыя вучылішча, — гаворыць Аляксей Пятровіч, — потым вучыўся ў Беларускай кансерваторыі, а зараз воль працую тут выкладчыкам.

Педагогамі ў вучылішчы працуюць і іншыя яго былыя вучні, які ў свой час скончылі нашу кансерваторыю. Сярод іх: педагог па народных інструментах Н. Фалейчык, выкладчык па гаялю Б. Бодніч і Е. Цогліна і інш. У вучылішчы з вышэйшай музычнай адукацыяй цяпер працуюць 28 чалавек, тады жда Вялікай Айчыннай вайны з вышэйшай адукацыяй тут працавалі толькі тры педагогі.

За 25 год вучылішча скончыла звыш 500 чалавек. Як правіла, 8—9 вышэйшай адукацыі паступалі вучыцца ў Беларускаю кансерваторыю. Сярод былых выхаванцаў вучылішча многа здольных самадзейных кампазітараў, гэтыя песні вядомыя працоўным Гомельскай вобласці.

Гэта і Нікалай Сакалоў (мастацкі кіраўнік Азербейджанскага Беларускага народнага хору), і Нікалай Ларкоў (кіраўнік аркестра народных інструментаў пры Мазырскай гарадскай Доме культуры), і Рыта Загай (кіраўнік мастацкай самадзейнасці пры Чачэрскаім раённым Доме культуры), і Георгій Галанаў (мастацкі кіраўнік хору Гомельскай пачыночна-трыкацікаўскай фабрыкі імя 8 сакавіка) і інш.

У вобласці вучылішча мы засталі бібліятэкару Лену Карневу за выдачай нот на вучыцкам Валентыне Кажухінай і Ніне Халадоўскай (здымак уверсе). У бібліятэцы налічваецца 13 тысяч экзэмпляраў спецыяльнай музычнай літаратуры. Тут ёсць у дастатковай колькасці партытуры, клавірны, ноты Валентына Кажухіна, напрыклад, брала ў

той час, як мы зайшлі, клавір «Пікавай дэмы» П. Чайкоўскага, а Ніна Халадоўскага цікавілася рамансамі Р. Пукста.

— У кожным класе вучылішча ідзе напружаная вучоба. Педагог па народных інструментах Мікалай Антонавіч Фалейчык, напрыклад, займаўся са студэнтам трэцяга

курса Віктарам Янковым, а выкладчык па класу баяна Анастоль Рыгоравіч Аленка — з другаручнікам Віктарам Астахавым. Старэйшая музычная ўстанова рэспублікі, якая неабавязна ўступіла ў другую чвэрць стагоддзя свайго існавання, рыхтуе кваліфікаваных кадры музыкантаў.

Пажадаем жа калектыву ўдзячнасці педагогам і навучэнцам выдатных поспехаў!

М. ДАЊІЛЕНКА.
Фота Ф. Васількова.

курс Віктарам Янковым, а выкладчык па класу баяна Анастоль Рыгоравіч Аленка — з другаручнікам Віктарам Астахавым. Старэйшая музычная ўстанова рэспублікі, якая неабавязна ўступіла ў другую чвэрць стагоддзя свайго існавання, рыхтуе кваліфікаваных кадры музыкантаў.

Старэйшая друкарня

Да рэвалюцыі ў Беларусі пераважалі дробныя саматужныя прадпрыемствы: у 1908 г. было ўстаноўлена 11 друкарняў з 264 рабочымі. У Мінску выпускаліся тры газеты на рускай мове са штоднёвым тиражом 18 тысяч экзэмпляраў.

Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі гаспадары друкарняў, фабрык і заводаў сталі самі працоўныя.

У перыяд часовай акупацыі Беларусі немцамі ў 1918 г. друкарні Мінска па заданню падпольнага камітэта большавіцкай партыі з вялікай небяспечнасцю для жыцця друкаваў «Канстытуцыю Савецкай улады» і большавіцкіх лістоўкі на рускай і нямецкай мовах.

Пасля вызвалення Беларусі ад нямецкай акупацыі ўсе друкарні былі нацыяналізаваны.

У першай савецкай друкарні (цяпер друкарня імя Сталіна) выпускаліся тэды газеты «Звязда», «Известия», «Октябрь» і інш.

У 1919 г. быў створаны Белпаграфтрэст, які аб'яднаў і ўзначаліў усе паграфічныя прадпрыемствы Беларусі.

Пасля вызвалення ад беларускай акупацыі друкарні пачалі выпускаць беларускія падручнікі для школ, мастацкую і палітычную літаратуру. Выходзілі кнігі выдатнейшых паэтаў і пісьменнікаў Беларусі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Цішка Гаргана, Змітрака Бядулі і інш. Газета «Звязда» друкавалася тиражом у 12—13 тысяч экзэмпляраў.

К канцу 1920 г. у рэспубліцы працавала ўжо 12 друкарняў з колькасцю рабочых у 400 чалавек. У Мінску было шэсць друкарняў.

У 1924 г. у першай савецкай друкарні была ўстаноўлена першая ў Беларусі фальцованая машына. У 1925 г. тут атрымалі першую наборную машыну — літвып. У гэтым-жа годзе была пущана кніжная ратацыйная машына, якая друкавала 5 000 адбіткаў за гадзіну. З гэтага моманту і пачаўся хуткі ўздым прадукцыйнасці працы беларускіх паграфістаў на базе новай тэхнікі.

У 1924 г. значна павялічылася колькасць часопісаў, кніг і газет, якія выпускаліся ў друкарні. Пачалі выходзіць часопісы «Звязда», «Медыцынская думка», газеты «Орша», «Чырвоны змен» на рускай і беларускай мовах і інш. Набраліся кнігі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Змітрака Бядулі, М. Лынькова, А. Александровіча і інш.

У 1931 г. пры друкарні была створана школа фабрычна-заводскага навучання.

У перыяд першай пайцоўкі, калі пачаўся бурны рост прамысловасці ў нашай краіне, у друкарні выпускалі за дзень 15—20 тысяч экзэмпляраў кніг. З 1933 г. выпуск кніг павялічыўся да 25 тысяч экзэмпляраў. Рост кніжнай прадукцыі быў магчымы дзякуючы разгортанню сацыялістычнага спаборніцтва.

У 1935 г. закончылася будаўніцтва Дома друку ў Мінску, куды было перавезена абсталяванне са старой друкарні.

У лютым 1926 г. па рашэнню ЦК КПБ

створана выдавецтва газеты «Звязда», у друкарні якая пачалі выпускацца рэспубліканскія газеты.

Дом друку быў ператвораны ў кніжны камбінат. Набраліся і друкаваліся падручнікі для школ Беларусі, мастацкая, палітычная, тэхнічная, сельскагаспадарчая і іншая літаратура.

У перадавыя гады колькасць кніг, якія выпускаліся ў друкарні, складала 45—50 тысяч экзэмпляраў у дзень.

У час Вялікай Айчыннай вайны рабочыя паграфісты, што працавалі ў той час у друкарні, падпольна набылі лістоўкі, якія выдаваліся партызанам і падпольнай камуністчнай арганізацыяй. У Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны вывешана прысета партызан, якую набрала літвыпністка В. Мацкевіч.

Слаўныя і бясстрашныя подзвігі рабілі ў час вайны старыя рабочыя ветэраны тт. Воранаў і Свірыдаў. Працуючы ў час нямецка-фашыскай акупацыі ў друкарні, яны выносілі шрыфт і матэрыялы для набору газеты «Звязда». На кватэры тт. Воранава была створана падпольная друкарня, у якой створаліся і друкаваліся газеты. У рабоце ўдзельнічала ўся яго сям'я.

У пачатку 1942 г. па даносе правакатара тт. Воранаў з сям'ёй быў арыштаваны і расстраляны. У канцы 1942 г. быў арыштаваны і расстраляны тт. Свірыдаў.

Была наборчыца, якая цяпер працуе намеснікам начальніка Галоўліта БССР. Я. Савіцкая ў 1942 г. рэдагавала падпольную газету «Звязда».

У час вайны Дом друку ўдзеляў, але шрыфты і абсталяванне былі разрабаваны немцамі. З радоў Савецкай Арміі, з партызанскіх атрадаў пачалі вяртацца кадры паграфістаў.

У адрозненне ад даваеннага часу, калі друкарня выпускала толькі адны кніжкі, у сувязі з разбурэннем у час вайны друкарні выдавецтва «Звязда» ў Доме друку пачалі выпускаць кнігі, усе газеты, часопісы, бланкі і інш. Набраліся і друкаваліся газеты «Звязда», «Савецкая Беларусія», «Чырвоны змен». Спачатку на прадпрыемстве працавала ўсяго 60 чалавек.

Пасля вайны ў літвыпніцы аддзяленні наборнага цэха было толькі 11 літвыпцаў, у друкарскім цэху — адна кніжна-ратацыйная машына, тры газетна-ратацыйныя машыны, сем плоскадрукавальных, тры фальцовачныя, тры малыя плоскадрукавальныя.

Друкарня пачала выпускаць падручнікі для школ БССР, розную іншую літаратуру. К канцу 1944 г. калектыў друкарні вырас да 252 чалавек. Разам з ростам рабочых павялічылася і колькасць выпускаемай прадукцыі. У 1944 г. не было выпушчана на 1 723 тыс. руб. Да 1956 г. валавая прадукцыя вырасла ў 31 раз. Такі вялікі рост яе — вынік самаадданага работніцкага ўсяго калектыву прадпрыемства.

Да вайны друкарня выпускала за год

13—14 мільёнаў кніг. У 1956 г. было выпушчана 19,3 мільёна.

За пасляваенны перыяд атрымана многа абсталявання з нашых заводаў, якія выпускаюць паграфічныя машыны, што дае магчымасць павялічыць выпуск прадукцыі.

Рост выпуску кніжнай і іншай друкаванай прадукцыі ішоў за кошт узняцця прадукцыйнасці працы і ўкаранення новай тэхнікі, рацыяналізацыйных прапаноў. У 1956 г. паступіла 116 рацыяналізацыйных прапаноў, з якіх укаранена 87. Толькі 12 прапаноў далі гадавую эканомію 38 400 руб. Яны садзейнічалі паліпаўняццю ўмоў працы, якіх выпускаемай прадукцыі. Актыўны рацыяналізатарамі з'яўляюцца тт. Карабоў, Шапіра, Сташкеніч, Атрашніч, Фейгін, Верна, Салавей і інш.

Ва ўсеабаім сацыялістычным спаборніцтве на лепшае прадпрыемства паграфічнай прамысловасці ў 1952 і 1957 г. калектыў друкарні заняў трэцяе месца.

Сіламі і сродкамі прадпрыемства пабудаваны два дамы адпачынку — на возеры Нарач і каля Стаек у Мінскім раёне. Штогод у гэтых дамах адпачынку вядуць вольпуску 500—600 чалавек.

Павялічыўся жылёвы фонд друкарні. За пасляваенны час пабудаваны і заселены два вялікія дамы агульнай плошчай 1 900 кв. метраў. Пабудаваны дамы ў раёне Сельгаспескі і Беларускай вуліцы агульнай плошчай у 2500 кв. метраў.

Пераймаючы лачны гаркаўчан, у 1957 г. у раёне Сельгаспескі рабочыя друкарні сваімі сіламі і сродкамі пабудавалі 20 двух—трохкватэрных цагляных дамоў.

У друкарні створаны розныя гурткі мастацкай самадзейнасці — драматычны, хараны, танцавальны, якія неаднаразова выступалі з канцэртамі перад рабочымі і заслужылі ўсеагульную павагу.

Па рашэнню вышэйшых савецкіх і партыйных органаў друкарня ператваралася ў газетна-часопісны камбінат. У друкарні імя Сталіна канцэртны выпуск усіх газет і часопісаў. Тут-жа будуць рабіць адбіткі з матрыц, атрыманыя з Масквы, і друкаваць газеты «Правда» і «Известия».

Падручнікі, мастацкую, палітычную, сельскагаспадарчую і іншую літаратуру будзе выпускаць новы паграфікамбінат імя Якуба Коласа.

Да 40-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі калектыў рабочых, інжынера-тэхнічных работнікаў і служачых друкарні імя Сталіна ўзяў на себе рад дадатковых сацыялістычных абавязанняў. Вытворны план за восем месяцаў 1957 г. выкананы на 111,1 працэнта.

У гэтым годзе спяўаюцца 40 год з дня заснавання друкарні імя Сталіна. Рабочыя, інжынера-тэхнічныя работнікі і служачыя друкарні поўна рашучасці змагаюцца за выкананне любімага задання партыі і ўрада і садзейнічаць хутэйшаму руху нашай краіны да камунізма.

Н. ФІДЛЕР.

КРАЙ НАШ БЕЛАРУСКІ

Знаць на кінолёнку дакументальны фільм — справа няпростая: былі-б заўсёды выбраны аб'екты для здымкаў і ўкладаны дыктарскі тэкст. Але ці будзе фільм з месальнай увагай глядзца, ці выклікае ён адпаведныя думкі і пачуцці — гэта яшчэ невядома.

Трэба ўлічваць, што дакументальны фільм — не мастацкая карціна. Але ёсць магчымасці і яго зрабіць такім, каб ён проста і ўхвалявана расказаў пра нашы сённяшнія гераічныя будні. Добры прыклад у гэтым сэнсе паказала кінастудыя «Беларусьфільм», творчыя работнікі якой стварылі да 40-годдзя Савецкай улады каларную дакументальную карціну «На зямлі беларускай».

Беларусь! Вось яна паўстае перад намі ва ўсёй прыгажосці і велічы — у шуме густых цвістэтых лясоў і ўсплеску рачных хваляў, у майскім цвіценні садоў, і калі раітам узнікаюць кадры партызанскай кінэхронікі — відаць следы бар'барыяў народных месцішчаў з нямецкімі захопнікамі, а потым на экране паяўляецца разбураны і спалены ворагамі Мінск, кожнаму, хто сядзіць у зале, становіцца яшчэ больш вразумела, якую страшную трагедыю перажыў беларускі народ у гады мінулай вайны. І таму ў сто разоў становіцца цяпер даражэйшымі ўлада зняцця аператарамі М. Беравым і Ул. Акулічам. дулоўнае квартала шматпавярховых будынкаў новага, адноўленага Мінска і абласных цэнтраў.

Сожэт дакументальнага фільма (аўтары сцэнарыя Ул. Юрчын і Ул. Стрельцоў) разгортаецца дынамічна, а гадоўнае — лагічна апраўдана. Усё ў ім на сваім месцы і не выходзіць з рамак кіноарыяна. А што гэта менавіта сапраўдны кіноарыяна — прыкладзіце сумнівацца. Нягледзячы на тое, што ён з'яўляецца асабліва цікавым і бы-тож рэгістраваць факты і падзеі з кінога гэта жывы і рэспублікі, тым не менш усё гэта зроблена з добрым рэжысёрскім тэкстам і ўважлівае шмацтва.

Калі, напрыклад, ў фільме паказана цягальце ваеннай славы — Брэсцкая крэпасць, дык стваральнікі фільма знайшлі патрэбны тунт-жа побач уставіць кадры аб незвычайнай сустрэчы былых абаронцаў крэпасці з малымі вайнамі і насельніцтвам горада.

Аўтары сцэнарыя і рэжысёры Ул. Стрельцоў і Л. Матусевіч імкнуліся адлюстраваць не адны толькі жыццёвыя кадры адноўленага гораду рэспублікі і высокія заводскія карпусы, але і сродкамі дакументальнай кінематографіі расказаць пра людзей — творцаў новага жыцця. Калі перад вачыма адкрываецца карціна велічэннага новабудоваў беларускай сталіцы, дык паяўляюцца на экране знятага муляра Д. Булахава асацыяцыя з услужлівым працы ўсё тых, чымі рукамі быў узняты з руін Мінск.

У дакументальным фільме асабліва добра паказана індустрыяльная Беларусь, яе краса і гордасць — мінскія трактарны і аўтамабільныя заводы, новыя прадпрыемствы, якія нарадзіліся зусім нядаўна. Нельга не рэдавацца прадукцыі маладога галінінківага завода, новым маркам беларускіх радыёпрыёмнікаў і тэлевізараў і, нарэшце, саратанічным самавалам мінскіх аўтамабілебудавальнікаў.

Мы знаёмліся таксама з людзьмі каласнай працы з праслаўленага калгаса «Рассвет» пад кіраўніцтвам К. Арлоўскага і з сельгасарцелью, якімі кіруюць былыя батрачка Г. Кумец і ўсёмі Шчорсах і былы партызанскі генерал В. Корж.

Добра зроблены пераход у фільме да паказу жыцця студэнтаў. Эпізоды вучэбнай заняткаў у Беларускім політэхнічным інстытуце — як бы прыгледзіцца раней апалявання пра калгас-мільнер імя Варашылава, які ўзначальвае Г. Кумец.

У канцы фільма мы бачым майстэрні скульптараў З. Азгура і С. Селіханова, мастака В. Цірыя і кватэру кампазітара А. Багатырова — глядзім фінальную сцэну з яго оперы «Надзея Дурава» ў выкананні беларускага тэатра. Апошнія кадры — грандыёзнае маладзёжнае свята, якое адбылося гэтым летам у Мінску.

У заключэнне хочацца спытаць: чаму фільм «На зямлі беларускай» дэманструе так толькі ў адным кіноапарце «Дзіяны» ды і то на апошніх двух-трох вячэрніх сеансах? Ці правільна гэта?

Г. СІЦЯК.

Дзённік мастацтва

Гастролі С. Лемешэва

Выступленні народнага артыста Саюза ССР С. Я. Лемешэва ў спектаклях Беларускага тэатра оперы і балета карыстаюцца вялікім поспехам. Выдатны майстар савецкай сцэны выканаў партыю Ленскага ў оперы «Еўгеніі Онегіна». Вобраз абмяляваны П. Чайкоўскім з надзвычайнай цэльнасцю.

і шчырай задушэннасцю. Гэта асабліва ясна відаць у арыях Ленскага «Я люблю вас і ў арый «Куда, куда вы удаляліся».

Прадстаўнікі вялікага рускага мастацтва заўсёды з радасцю працавалі над вобразам Ленскага. Класічны ўзор гэтага вобразу створаны карыфеем рускага вакальнага мастацтва Л. В. Собінавым.

У працы над партыяй Ленскага С. Лемешэў не капіруе Собінава. Ён разумее ўсю бессэнсоўнасць і антымастацкія вынікі зняцця капіравання. Да таго-ж першапачаткова праца над вобразам Ленскага з выдатным рэжысёрам К. С. Станіслаўскім выключала ўсюляка перайманне. Лемешэў ішоў сваіх шляхам. Прыгожы тэмбр голасу, выключна шчырае вакала, прадзвіжаны сціпныя паводзіны, упарта праца над сабой дапамагалі артысту стаць зараз лепшым сучасным Ленскім.

Як сапраўдны мастак, Лемешэў працуе над вобразам усеў час, шукаючы ўсё новае і новае дэталі для прадаўжанага ўвасаблення ролю.

Спявак добра валодае вакальным мастацтвам і выдатна фільтруе гук, карыстаюцца адценнямі «фортэ» і «піано», мае бездакорную інтанацыю. Таму вакальны і сціпныя бкі вобразу гарманічна зліваюцца.

У гэты свой прыезд у Мінск С. Лемешэў не абмежаваўся выступленнемі толькі ў оперных спектаклях. Для аматараў камернай музыкі ён даў перакладзі канцэртаў, у якіх ўвайшлі аркестр з опер рускіх і захаднеўрапейскіх кампазітараў, рамансы і песні.

Ю. МАТРАЕВ,
артыст тэатра оперы і балета.

На здымку: народны артыст СССР С. Лемешэў у ролі Ленскага ў оперы «Еўгеніі Онегіна».

Фото І. Салавейчыка.

Цікавы сімфанічны канцэрт

З поспехам прайшоў сімфанічны канцэрт філармоніі ў аргановым Доме афіцэраў. У першым аддзяленні быў выкананы адзін з ярчэйшых твораў рускай музыкі — Чайкоўскага сімфонія П. Чайкоўскага.

Правільна раскрываючы ідэю твора, дырыжор В. Дуброўскі і калектыў з удзелам, нахвінае расказалі аб чалавечых пачуццях, аб барацьбе за шчасце, да якога чалавек прыходзіць разам з народам.

В. Дуброўскі паказаў сабе знаёмым сімфанічнай музыкі Чайкоўскага. Ён знайшоў правільныя нюансы, дакладны адценні і тэмпы ў перадачы глыбокіх, усхваляваных пачуццяў першай часткі, спакойна-суаўраднасць — другой і святочнай — у фінале. Асабліва пранікнёна і лёгка былі выкананы празныя часткі, грашчэжныя месцы ў першай частцы, якія ярка кантраставалі драматычна-напружаным эпізодам.

У трактоўцы сімфоніі і асабліва 1-й і 4-й частак выявіліся характэрныя асаблівасці таленту дырыжора, яго глыбока эмацыянальна адносіны да твора, тэмперамент і воля. Тонкае адчуванне стылю Чайкоўскага адчуваецца ў 3-й частцы (скерцо).

У другім аддзяленні быў выкананы канцэрт для скрыпкі з аркестрам П. Падкавырава. Нова твор беларускай музыкі, які ўпершыню прагучаў у канцэрт у выкананні Л. Гарэліка, быў цёпла сустрыты слухачамі. Асабліва падавалі 2-я і 3-я часткі, у якіх выраза адчуваюцца мелодычны пачатак і блізкасць да народнай беларускай песні. Апрача таго, трэба адзначыць тут пачуццёвыя формы і арыганальнасць аркестраўкі.

Меншае ўражанне пакінула першая частка канцэрта. Некаторыя імпрэвізацыйнасць і рыхласць форм, невярэннасць музычных вобразаў робяць яго менш цікавым.

Выканаўца Л. Гарэлік упэўнена і з настраем сыграў канцэрт, паказваючы віртуознае выкананне якасці і добры мастацкі густ. Асабліва ўдала прагучаў фінал канцэрта з яго тэхнічнымі пажарамі і спеасаблівым рытмічным рысукам. Пераканальна гучала як у аркестры, так і ў саліста тэма народнай жартоўнай песні «Кума мая, кумачка», шырока скарэставана аўтарам.

Своеасаблівае, інтымнае выказванне кампазітара ў 2-й частцы таксама знайшоў чутла выканаўца ў асобе Л. Гарэліка. Выразна гучала яе лірычная тэма, якая выклікае асацыяцыі з тэмай 1-й часткі Першай сімфоніі аўтара.

Канцэрт П. Падкавырава, звязаны з народнай беларускай песняй, — твор нацыянальнага стылю. У ім раду светлы аптымізм, жыццерадаснасць і лірычная непэлія. Але шкада, што ў аналізі да праграмы далены вельмі шматлікія і схематычны разбор канцэрта. Кіраўніцтва філармоніі павінна звярнуць сур'яную ўвагу на ўкладанне аналізу.

З вялікім поспехам прайшоў выкананне сімфанічнай пазмы «Дон Жуан» Р. Штрауса. Аркестр, які стаў значна лепш іграць за апошні час, бліскава выканаў гэты цікавы праграмы твор.

Дырыжор В. Дуброўскі тут паказаў сабе ўдольным і сур'янным мастаком. Ён здулюў усю складанасць тэматычнага развіцця і ўсё комплекс музычных вобразаў пазмы падначальна адзінай задуме — раскрыццю сімфанічнага дзеяння, у цэнтры якога стаіць вобраз Дон Жуана.

Б. СМОЛЬСКІ.

Сельскі ніномеханік

...Яшчэ на ўсколзе не заняўся зялак, а кіномеханік Павел Дамашэвіч быў на нека. У чора старшыня калгаса «Новае жыццё» тав. Канатонаў папрасіў прадаманстраваць кінофільм у летнім лагеры для дзяржак, і трэба было збірацца ў дарогу. Па-першае, неабходна падрыхтаваць апаратуру і калі загалова ўзніць у калгасе. І хоп Павел добра ведаў, што апаратура працуе, як галінінкі, ён уважліва ёе аглядзеў, праверыў рухавік.

— Думай і сёння не падзяляе, — усміхаючыся, прамовіў Павел і, паглядзеўшы на свайго напарніка, скамандаваў: — Кладзі на воз апаратуру, паездзім! — Праз поўгадзінну фуранка з апаратурай ехаў ў напрамку вёскі Кажан-Гародок з Дрэбска — цэнтры сельгасарцелі «Чырвоны баяц». Паказалася сядзіба калгаса «Новае жыццё», а за ёй і сама вёска Кажан-Гародок. Колькі разоў прайшоў тут пабываць Паўлю! Ён успомніў, як дэмабілізаваўся з Савецкай Арміі ў 1952 г., першы раз прыехаў сюды ставіць кінокарціну. Талі ён быў мастарам. Клаўб яшчэ не было. Давалася дэманстраваць фільм у звычайнай хаце. А цяпер

дэсць новы сельскі Дом культуры. Павел бачыў, як рос калгас, ішоў угору. Калі тады прыбытак сельгасарцелі склаўся менш 400 тысяч рублёў, дык цяпер гэта — калгас-мільянер. Не ты стары людзі за гады Савецкай улады. Вечна хадылі ў лясны і не меў хлеба конох Васіль Ганейвіч. Цяпер-жа ў яго ў хаце поўны дастак. Больш двух тон хлеба атрымаў ён толькі авансам на працягу, і а колькі ішоў грошай! Многа змен адбылося ў дэсці за час існавання Савецкай улады. Многа за гэты час зрабіў і Павел Дамашэвіч для прапаганды савецкага кіномастацтва. Перабіраючы ў памяці мінулыя і цяперашнія ён не забываў, як выехаў за вёску. Ёсць наперадзе па-над рэчкай паказаўся прыгожы домік.

— Павел едзе, кіно будзе, — крычалі дзяўчаты.

Праз якую хвіліну кіномеханік ледзь паспяваў адказваць на пытанні цікаўных дзяржак. Пыталіся, ці добрая кінокарціна, якія артысты іграюць.

Вос і летні лагер. Павел яшчэ раз праглядзеў апаратуру і пасля вячэрняй дой-

кі пачаў сеяць. Як і заўсёды, ён прайшоў добра. Дзяркі, пастухі з вялікай цікавасцю прагледзілі кінофільм «Плошча-поле». І калі Павел ад'язджаў, яны ішоў абкружылі яго і прасілі: — Часцей прыязджайце да нас, Павел. — Абавязкова прыеду, дзяўчаты, — запэўніў хлопеч дзяржак.

Назаўтра вечарам у летні лагер даносіць прыгултаны гул рухавіка і вёскі Кажан-Гародок Гэта Павел дэманстраваў кінокарціну.

Высокім аўтарытэтам і павагай карыстаецца Павел Рыгоравіч Дамашэвіч за добрасумленную працу ў сваіх гледацях — жыхароў вёсак Цна, Язвінкі, Дрэбска, Кажан-Гародок, якія ён абслугоўвае. За дзевяць месяцаў гэтага года ён прабегіў больш 300 кілометраў і абслугоўваў 15 тысяч кіногледзцаў. Гадавы план П. Дамашэвіч выканаў у гонар 40-й гадавіны Вялікага Кастрычніка ішоў да і кастрычніка. Цяпер ён працуе ўжо ў лік 1958 г.

Лунінецкі раён.

В. ШТАЛЬ.

В. ШТАЛЬ.

Новы пляцень

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

Прыпаў да зямлі. Нехта ў белым хадзіў вакол вялікай нявольнай яблыні і хрумстаў яблык. Я рапашу, што гэта мэршак з суседніх могілак. Нот адляціўся ў мяне, а дыханне і зусім пераняло. Зоры, як праз сон, мільдзі нады мною, і мошпа пак усюды паліла. Белы чалавек раптам рушыў у мой бок, наблізіўся, і талі я паваяў дзеда.

— Дзеда — паціху паклікаў я і падняўся з зямлі.

— Ага, ты, — сказаў ён. — На і табе яблык. Не спіш?

— Не сплю, — адказаў я.

— Ну табе-то спаць трэба. Гэта мне — ва ўсім гадзідзе ты ўсё прыбярэжы. Аднак і я старэю.

Мы селі з ім у двары на калоду.

— Усё прыбярэжы, — скардзіўся ён. — А во — старэю. Задам во ўсё твайму бацьку, а сам пайду ў манастыр. Колькі год, баць, трымаюся. Наша сям'я строгая, ва ўсім любіць парадак. А як гэта мой дзядзька, твой прадед, самажыў дой зжор таго панскага індэка і абсцэпаў нас на ўвесь свет — трэба была і большая строгасць і глядзецца за кожным. Пра такой мянушцы ды калі ступіў дзе не так — прапаўдзец. Ну, слава госпаду, пры мне не адарылася нічога такога. Быў і на вайне, і ахвістра выратаваў, і надзея во атрымаў, і пан усю аддало. А цяпер во перадам усё твайму бацьку. Хведару не можна, хоць ён і старэйшы, — сэрца ў яго слабае, дык на старыя ён, як набожчыца маці. Ну, спаць, спаць! Пойдзем, хопіць — нагаварыліся!

Такім гаваркім бачыў я яго першы і апошні раз.

3

Наша вёска была новай веры ў процівагу суседняй, а жыла багата. Людзі былі беражлівыя, нават залішне беражлівыя і прапавіталы. Можна адзіну той Язп і маюлі ўсім вочы, як бяжылі. А за калі ішоў чалавек на старану, во выбываўся ў людзі. Калі нашых бралі ў армію, то абавязкова ў гвардыі. Двое былі нават прыставамі — у жандармерскіх служб. На прасёлку

нае свята пагулянка з вуліцы ў вуліцу дзень і ноч перакатвалася.

Надзішоў час сена касіць. Наша сям'я таксама выехала на сваю дзядзьку. Узалі і мяне — копей даглядаць. На пероме, калі пераезджалі раку, мы сустрыліся з Вархваламеем. Ён таксама ехаў з бачкам на луг.

— Зажыло вуха? — запытаўся ён.

— Зажыло... Толькі чую дрэнна.

— Вот банджук. І як гэта ён падкраўся да нас так неспрыжым?

— Не ведаю.

— А гэта праўда, што ў вас яблыню абабралі? — зноў запытаўся Вархваламеем.

— Праўда.

— Усю я ёсць?

— Усю начыста.

— Ну, гэта той банджук, Язп — во хто абабраў? Яму есці няма чаго, то ён і забраўся ў ваш сад. Ён заўсёды так робіць — і вясною і перад жніўнем. У нас у мінулым годзе буркалі на градах пакараў.

— Завяліў? — пацікавіўся я.

— Хіба яго зловіш.

Талі я рапашу сказаць Вархваламеему тое, што іным разам закралася ў маю галаву.

— Вархваламеем, — сказаў я, — а як яму жыць? Ён-жа на вайне не быў, а калі той або мой бацька, кржыжоў і яго намя, а зямлі дык і зусім мала. А есці хочацца? Вунь Марынка якая — уся жоўтая і ледзь ходзіць.

— Гэта праўда, есці ўсё роўна хочацца, — пагадзіўся Вархваламеем — Ну толькі ён усё роўна банджук. Бач, як парваў табе вуха.

— Хай сабе, — сказаў я. — Я калі вырасту — ён будзе стары. Во талі я ўжо яму дам!

Так мы гаварылі, як какуль паром не прыстаў да берага. Першымі сымілі на бераг нашы дзве фуранкі, а ўжо і след з'ехаў бацька Вархваламеем.

Дзень быў вельмі гарачы, ніякай надзіла соцыя, і над вазмі і конімі ўвесь час дзенькі авадзі. Вярсты праз тры сыміліліся на беразе ракі, распрэглі каля. Па ўсім беразе людзі секлі залу, рабілі шала-

шы, касілі, накрывалі ілі снежай травою. Былі пад вечар, калі ўпраніліся з гэтым. Талі я убачыў недалёка ад нашага месца шмат мужчын. Некаторыя расправаліся і проста з берага кідаліся ў раку. Я падзішоў туды. Рака тут рабіла заварот, бераг быў круты, падточаны зыну. Мелкага месца не было, глыбіня пачыналася адрозна, вода вірляла і пахлялася. Па гэтых чорных віражх цяпер плавала з дзясатка мужчын — гэта былі самыя лепшыя нашы якаковыя плаўчы.

— Ух і вада-ж, браткі! — крычаў адзін з іх. — Халодная, як лёд! Расправінаеся, сцігае да нас!

Але мала хто адважыўся кідацца ў гэтае небяспечнае месца. Расправіліся толькі ты, што былі ўзрунены ў сабе. Я стаў на самым краю краці і паляраў, як бужавала пад маімі нагамі магучыя плаўчы, па якой бясстрашна плавалі голыя людзі. Раптам я ўздрыгнуў. Поплеч са мной стаў Язп. Калі і як падзішоў ён сюды — я не заўважыў. Ён быў у сподняй кашулі і шытане, валасы на яго галаве былі ўскламанымі, а па твары і грудзях сплываў пот. Відаць, ён толькі што скончыў будаўніцтва ішоў і, як і ўсе, прыйшоў сюды, каб падзівацца.

Я адзішоўся ад берага, а наш адважнік-сковец — гарманіст і жартаўнік, сын якавова багача і крамяніка Антон Смычок, паглядзеў на Язпа, сказаў: — Расправінаеся, Язп, ды пакараўся.

— Язп, Язп! — крычаў з ракі. — Сі-гай да нас!

— Плаўчы не ўмею, — адказаў Язп. — А пакупаша тут зайдзірацца.

— Хочаш, параю, — адрозна адгукнуўся Смычок. — Давай я цябе навушу на лейчы тым плаўчак тав на лейцах трымаць. А ты там плавай сабе, колькі хочаш.

— А ну цябе! — адмакнуўся Язп.

Мужчыны зарагавалі.

— Бацька, баціца! — пачалі дражніць яго.

— Хм! — хмыкнуў талі Язп. — Зай-здронца. Хіба і праўда расправінаеся? Прынеслі лейчы, і Язп пачаў расправінаеся, пасмейваючыся. Смычок быў кінуты

завязваюць лейчы пад пахамі, але ён адпыхнуў яго рукою.

— Я сам.

Ён прыкметна хваляваўся і ўсё паглядаў на вірлючы плаўчы. Але адступіць нельга было, з яго кіпілі-б за гэта праз усё жыццё.

— Во, чорт! — сказаў ён. — Галава-ж у цябе, Смычок.